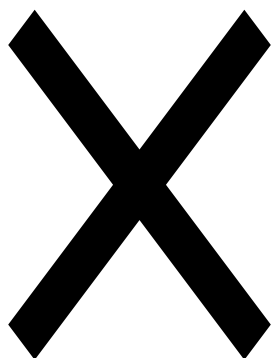

PERSONALITATEA LUI IULIU HOSSU EPISCOPI ȘI CARDINAL

Nașterea și copilăria. Primul cardinal român din șirul celor trei pe care i-a dat neamul nostru în timpurile contemporane s-a născut la data de 30 ianuarie 1885, în partea centrală a Transilvaniei, localitatea Milaș din județul Mureș-Oșorhei, actualmente Bistrița-Năsăud, ca al treilea băiat din căminul conjugal al preotului român unit Ioan și al Victoriei, născută Măriuțiu.

Între 1892-1896, respectiv 1896-1899, a parcurs cursurile primare și trei clase gimnaziale frecventând Gimnaziul Săsesc din Reghin. A urmat apoi vreme de un an (1899-1900) cursurile liceului romano-catolic din Târgu-Mureș și clasele superioare ale liceului confesional de băieți Sfântul Vasile cel Mare din Blaj.

A absolvit cursurile prestigiosului liceu blăjan susținând examenul de maturitate în 1903, fiind coleg cu Iuliu Hașeganu, devenit un faimos medic al Clujului, de care avea să-și înfrățescă destinul până târziu, peste decenii.

Formația intelectuală și-o va definitiva după o îndelungată perioadă de pregătire intensă și laborioasă. Anilor de studii în țară, grație înțelepte hotărâri a Episcopului Lugojului, Preasfințitul dr. Vasile Hossu, aveau să li se adauge studiile la Roma, în Colegiul „De Propaganda Fide”. Acolo, la Roma, în Cetatea Eternă, ca o recunoaștere a solidelor acumulări în plan intelectual și spiritual, a fost numit, în ultimul an de studii teologice, ca Primo Prefetto al elevilor din colegiu și va primi doctoratul în Filosofie (1906) și Teologie (1910).

Viața sacerdotală. La Roma, pe 27 martie 1910, a primit Taina Preoției prin impunerea mâinilor episcopului dr. Vasile Hossu, devenind preot în cadrul eparhiei de Lugoj. Reîntors acasă, între anii 1910-1912 a parcurs gradual treptele ecleziastice administrative. A fost rând pe rând protocolist, bibliotecar, arhivar, notar consistorial și secretar episcopal, într-o primă etapă, apoi director de cancelarie, protopop onorar și asesor consistorial, numit de noul Episcop al Lugojului, dr. Valeriu-Traian Frențiu.

Perioada arhieriei. Demnitatea arhierescă i-a fost recunoscută de puterea laică, fiind numit episcop prin Decret imperial, la 3 martie 1917, după decesul Episcopului dr. Vasile Hossu. Erau anii când tânărul sacerdot dr. Iuliu Hossu se afla confesor militar pentru militarii români din armata austro-ungară. Recunoașterea de Sfântul Scaun a numirii, la 21 aprilie 1917, a fost urmată de hirotonirea arhierescă în Catedrala mitropolitană din Blaj, prin punerea mâinilor Mitropolitului Victor Mihali de Apșa, asistat de episcopii Demetriu Radu și Valeriu-Traian Frențiu, în ziua de 21 noiembrie/4 decembrie 1917. Au urmat apoi luarea în posesie canonică a eparhiei, la 15 decembrie

1917, și, o zi mai târziu, întronizarea festivă în Catedrala Greco-Catolică din Gherla.

În planul luptei de emancipare națională a românilor s-a regăsit ca participant activ la Marea Adunare de la Alba-Iulia, se va număra printre înfăptuitorii Unirii celei Mari, fiind unul dintre ctitorii de frunte ai noului stat unitar român. Încununarea eforturilor sale, binecuvântate de grația divină, a fost tocmai faptul că s-a aflat în primele rânduri ale românilor participanți la marele act care consfințea o realitate istorică nouă: unirea Transilvaniei cu România, citind mulțimii Rezoluția Marii Adunări din 1 Decembrie 1918 de la Alba-Iulia. Recunoștința contemporanilor a venit prin desemnarea sa ca să prezinte Regelui Ferdinand I cel Leal actul respectiv, alături de confratele episcop ortodox al Caransebeșului, dr. Elie Miron Cristea. În alcătuirea delegației transilvănene se regăseau, împreună cu cei doi arhieri ai bisericilor românești surori, oameni politici de excepție: Alexandru Vaida Voevod, Vasile Goldiș și Caius Brediceanu.

Din 1930, reorganizându-se administrativ întreaga provincie mitropolitană prin prevederile bulei Papei Pius al XI-lea, „Solemni Conventione”, care dădea o nouă configurație arondării districtelor protopopești și parohiilor în cadrul eparhiilor existente și în nou înființata eparhie a Maramureșului, eparhia Gherlei se va muta la Cluj sub titulatura de Cluj-Gherla.

În Cluj, Episcopul Hossu va face proba calităților sale de administrator, de părinte spiritual și lider al întregii suflări românești ardeleni. A fost întronizat oficial, în octombrie 1930, în Catedrala episcopală „Schimbarea la Față”, fosta mănăstire franciscană ce fusese donată încă din 1924 de către Sfântul Scaun credincioșilor uniți. Va proceda apoi la achiziționarea sediului episcopal și a clădirilor din preajmă, pe care le va transforma modernizându-le, iar între anii 1933 - 1934 va edifica atrăgătorul local al Academiei de Teologie. În paralel, va străbate întreaga eparhie acordând asistența spirituală care, în calitate de arhieru al locului, era chemat să o dea. Mulțumirea și recunoștința s-au îngemănat în apelativul unanim acordat, acela de „episcop al vizitațiilor canonice”. Ulterior, doar Preasfințitul Episcop Suciș îi va egala zelul misionar-pastoral, dovedind aceeași râvnă și dăruire pentru vizitații.

Peste toate însă, darul Dumnezeuiesc a rânduit ca deplina consacrare a episcopului drept păstorul sufletesc al întregului Ardeal românesc, de ambele confesiuni - ortodoxă și unită, raportată la viața și activitatea sa, să se lege de unul dintre momentele cele mai grele ale existenței istorice naționale. De această dată era vorba de recunoașterea faptului că a fost singurul episcop eparhiot român recunoscut de autoritățile maghiare după ocuparea teritoriului românesc, care n-a părăsit teritoriul cedat ungarilor.

Numit Administrator Apostolic al eparhiei unite de la Oradea, în ziua de 24 august 1941, și având în plus subordonat canonic vicariatul din Târgu-Mureș al provinciei mitropolitane, situat de asemenea în teritoriul cedat Ungariei după 30 august 1940, va avea în permanență grijă față de păstoriții săi oprimați. Pentru a le susține cauza acceptă chiar să fie desemnat membru în Casa Magnaților - Senatul maghiar - din Budapesta. Dar la scurt timp, în fața avalanșei de proteste ale sale rămase fără urmări benefice în planul vieții de zi cu zi pentru români, se retrage de la dezbateri, protestând sub această formă împotriva acestor stări de lucruri. Cu bărbăție și deosebit curaj, înfruntă chiar pericolele fizice, așa cum s-a întâmplat în ziua de 19 martie 1944, când, în urma atacului șovin produs asupra studenților baricadați în localul Academiei Teologice Greco-Catolice din Cluj, este agresat și scuipat în plină stradă.

Oficial, autoritatea statală românească a timpului va evidenția în formă plenară aceste merite, Episcopul Iuliu Hossu fiind ales membru de onoare al Academiei Române, împreună cu Emil Hațieganu, la 2 iunie 1945, „pentru merite deosebite în timpul vremelniceii ocupații horthyste ca îndrumători și conducători ai poporului românesc din Transilvania de Nord”.

Revenirea autorităților românești în teritoriul Ardealului cedat Ungariei s-a făcut târziu, după instalarea la București a guvernului dr. Petru Groza. În fapt, ocupantul sovietic, după ce se comportase peste tot în acel spațiu ca într-un teatru de război, supunând populația unor noi și împovărătoare obligații și sarcini, condiționase într-un soi de „troc” murdar revenirea Nordului Transilvaniei în hotarele României de recunoașterea guvernului comunist de orientare pro-sovietică. În aceste circumstanțe, Episcopul Hossu își reia preocupările cotidiene, îndreptându-și atenția spre

redeschiderea școlilor confesionale și refacerea stricăciunilor produse de trecerea frontului. Va avea mult de înfruntat din partea reprezentanților noilor autorități, care manifestau o ură viscerală față de tot ceea ce era legat de spiritualitate în general și față de Biserica Română Unită în special.

Cu durere în suflet, în preajma adunării de „revenire” desfășurate în incinta Liceului George Barițiu din Cluj, la 1 octombrie 1948, va face gestul cel mai dramatic poate al întregului său episcopat.

Având inima strânsă de durere și mâna tremurândă când a semnat documentul respectiv, a aplicat pedeapsa afurisirii în cazul celor 36 de preoți participanți la adunarea respectivă în virtutea puterii canonice de chiriarh al locului în care se petrecea tragicul eveniment.

Calvarul suferințelor martirice din perioada regimului comunist. Dar divin a fost pentru episcop și constatarea că prețul suferințelor pentru cauza românească era infinit mai mic decât cel pe care avea să-l ofere ca jertfă pentru credință. În perioada prigoanei, avea să poarte crucea destinului său de preot și arhieru al Bisericii lui Hristos foarte mult timp. A fost și a rămas până în ultima sa clipă pilastru al tăcutei rezistențe a unei confesiuni condamnate la existență în catacombe, conducător și spiritus rector al eforturilor de recunoaștere a dreptului la existență al Bisericii Greco-Catolice Românești, după trecerea primului și celui de-al doilea val al persecuției.

Venit la București, pentru a susține împreună cu Episcopul Romano-Catolic de Alba-Iulia Márton Aron proiectul de Statut al Bisericii Catolice din România în fața Ministrului Cultelor, Stanciu Stoian, Episcopul Hossu a fost arestat de o echipă a securității din casa fratelui său, inginerul Ioan Hossu, la 29 octombrie 1948, la ora unu jumătate noaptea, și a fost încarcerat în celulele Ministerului de Interne. Ulterior, la 8 noiembrie același an, autoritățile politice ale vremii l-au depus din scaunul episcopal, ca ultimul episcop greco-catolic în funcțiune.

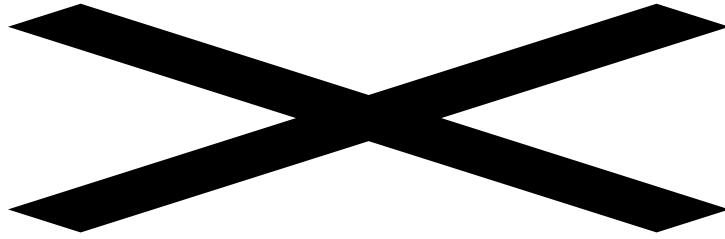
Primul loc al detenției după etapa de la Interne, ca și în cazul celorlalți arhieri uniți, a fost Schitul patriarhal de la Dragoslavele, din Argeș. De aici, de la lagărul Dragoslavele, în luna februarie 1949 au fost inițial escortați la mănăstirea ortodoxă Căldărușani, ulterior, în mai 1950, fiind transferați la închisoarea din Sighet. Episcopul Hossu va supraviețui asprimii regimului de exterminare din penitenciar și va fi, o vreme, „beneficiarul” măsurii administrative a domiciliului obligatoriu la mănăstirea Curtea de Argeș. Aici, împreună cu Episcopii supraviețuitori Alexandru Rusu și Ioan Bălan, în regim de semi-libertate, vor elabora și transmite câteva memorii adresate atât autorităților cât și opiniei publice internaționale prin care solicitau repunerea în drepturi a Bisericii oprimate.

Consecința „opozității” manifestate: sunt mutați la mănăstirea Ciorogârla de lângă București, apoi, din 28 septembrie 1956, sunt împrăștiați fiecare într-un alt domiciliu obligatoriu. Preasfințitul Iuliu Hossu revine la mănăstirea Căldărușani, spațiul de izolare în care își va petrece restul vieții. La Căldărușani, atent supravegheat

de agenții securității, dar și de monahii ortodocși, situați pe diferite trepte de demnitate administrativă ecleziastică, singurele bucurii ale sufletului rămase i-au fost: posibilitatea oficerii Sfintei Liturghii, rarele clipe în care primea vreun vizitator și vestea numirii în demnitatea de cardinal.

Aflat în amurgul vieții, este creat cardinal „in pectore” de Papa Paul al VI-lea, în Consistoriul din 28 aprilie 1969. Dar cum România se găsea în spatele Cortinei de Fier, iar un episcop unit în detenție era o problemă mult prea „sensibilă” și „delicată” pentru guvernanții comuniști, Episcopul Hossu a fost „diplomatic” sfătuit să părăsească țara. Refuză cu seninătate, dar ferm alternativa exilului chiar și atunci când acest „dar al grecilor” a îmbrăcat forma atrăgătoare a onorării invitației de a primi la Roma bereta și purpura de prinț al Bisericii. Apoi, până la sfârșitul zilelor sale, a viețuit în același auster cadru de la Căldărușani. Decesul său a survenit la data de 28 mai 1970 în Spitalul Colentina din București, privegheat și îngrijit de episcopii clandestini dr. Alexandru Todea și dr. Ioan Dragomir, de preoți și apropiați.

Preot dr. VALERIU MEDIAN

Trei imagini inedite. Episcopul Hossu în vizitație canonică în comuna Biczul Ardelean, întărindu-i pe credincioșii români uniți din parohia greco-catolică păstorită de părintele Petru Moldovan/Moldoveanu, în anii perioadei cedării vremelnice a Nordului Ardealului Ungariei horthyste.

INDEPENDENȚA
ROMÂNĂ *Independența
prin Cultură*